

ריאיון

שלישיית עתר: למה לי פוליטיקה?

מאת: [יוסי שיפמן](#)

עופר שלי, מקור: אתר שלישיית עטר

עפר שלי, מנהל השלישייה, על יצירתה של ציפי פליישר שמנהלת דיאלוג בין עברית לערבית, ועומדת במרכז הקונצרט "סנס-סציות - שלישיית עתר מארחת את נור דרוויש", שיתקיים בפסטיבל פליציה בלומנטל במרכז סוזן דלל

"סוריה ולבנון מככבות במדיה אצלנו רק בהקשר של אלימות, מה עם האמנות והתרבות?" שאלתה של המלחינה **ציפי פליישר** עומדת במרכז המופע **"סנס-סציות - שלישיית עתר מארחת את נור דרוויש"** המתקיים במסגרת **פסטיבל פליציה בלומנטל** במרכז סוזן דלל בתל אביב.

” ציפי פליישר היא מלחינה מיוחדת ויש ביצירה שלה חיבורים לכל הניואנסים של הסביבה שבה אנו חיים. זה מאפשר לנו כאמנים לנהל דיאלוגים גם במקום שבו הפוליטיקה מציבה גבולות.”

"החובה שלנו כאמנים היא לנהל דיאלוג והקשבה במקום שהפוליטיקה שמה גבולות וסייגים", אומר **עופר שלי** - פסנתרן, מנהל המוזיקלי ומעבד שלישיית עתר. "ציפי עושה את הדיאלוג הזה נהדר ואני שמחתי לתרום את חלקי לדבר הזה ולהגיש אותו לקהל בדרך מקורית וחדשה".

ספק תוכן תרבותי

שלישיית עתר הוקמה על ידי בוגרי האקדמיה למוזיקה בירושלים לפני 25 שנה. לצד עופר שלי חברים בה גם הכנרת **טניה בלצר** והצ'לנית **קריסטינה ראיקו-קופר** (שהחליפה את **מרינה כץ**). "כבר באמצע שנות ה-90 היה ברור שאנחנו לא רוצים להיות עוד שלישייה שמנגנת יצירות של מנדלסון או ברהמס", מספר שלי. "רצינו להיות גוף שמעבד חומרים ויוזם, ומהר מאוד הפכנו לגוף ביצוע שהוא בית הפקה של תוכן".

אתה למעשה מופקד על התכנים, העיבודים וכו'?

"אני משמש כמעבד ומנהל מוזיקלי כאשר בתוך העשייה הזאת שותפים גם סולנים ומוזיקאים אחרים. בכל מיזם אנחנו מארחים סולן, ויש לנו תמיד תכניות נושאיות. לאחרונה למשל התמקדנו במוזיקה מארגנטינה במאה ה-20. עסקנו במחקר, באיסוף ובעיבוד חומרים. יש הרבה מוזיקה שתרגמתי לפורמט של שלישיית פסנתר, עיבודים מקוריים שגם אחרים מנגנים אותם. לא מזמן פנו אלינו מן האקדמיה המלכותית של קטאר ורכשו עיבוד שלי לסוויטה על נושאים מתוך 'סיפור הפרברים' של **ליאונרד ברנשטיין**".

שלישיית עטר, עופר שלי - פסנתר, טניה בלצר - כינור, קריסטינה רייקו קופר - צ'לו. צילום: יניב דרוקר

אין בעיית זכויות יוצרים כשעוסקים במוזיקה של מי שעברו מן העולם לפני פחות מ-70 שנה?

"העיקרון פשוט: מותר לך לעבד כל מה שאתה רוצה. אם אתה רוצה שהעיבוד יירשם על שמך, אתה חייב לקבל היתר מבעל הזכויות ואנחנו עושים את זה. בסופו של דבר המלחינים המקוריים **סשה ארגוב, ברי סחרוף או פורטיס**, מרוויחים מן העיבוד. למעשה אנחנו משרתים את כולם - אנחנו פועלים מול שוק התרבות כספקי תוכן. אני קורא לעצמי סוג של ספק תוכן תרבותי. יש לי על המדף מופעים מוזיקליים מוכנים שהשתפשו על הבמה, הקהל אוהב אותם והם מקוריים".

והמדף שאתה מדבר עליו גדול?

"יש הרבה מאוד מופעים, אפשר להציץ באתר שלנו. אנחנו מציגים את הסחורה הזאת לגופי תרבות, משווקים אותה ומבצעים אותה המון. מקיבוצים ועד דיור מוגן, מדן ועד אילת כולל פעילות בארה"ב מדי שנה, שנתקעה קצת בקורונה. לצד העשייה הזאת אנחנו משלבים גם חינוך מוזיקלי. אני מרכז מגמת מוזיקה בבית ספר תיכון בירושלים, טניה מנהלת את בית הספר מגניפיקט בעיר המזרחית בירושלים. למעשה אנחנו פועלים כמו תזמורת עם שגרה של תכניות רצות לאורך העונה ושל חזרות בסטודיו במרכז ירושלים. מדובר על בין 80 למאה הופעות בעונה – לא כולל קורונה".

שלישיית עטר, עופר שלי - פסנתר, טניה בלצר - כינור, קריסטינה רייקו קופר - צ'לו. צילום: יניב דרוקר

עושר בלתי נדלה

מה משמעות שם השלישייה?

"חיפשתי מילה עברית יפה ומיוחדת ומכיוון שתמיד שואלים אותי על המשמעות כנראה שהבחירה עושה את העבודה, כי השם נשאר בזיכרון. למילה 'עטר' יש שתי משמעויות עיקריות – הראשונה היא 'עושר' כי האות ש' התחלפה בת' בארמית, ובמקורות הכוונה לעושר רוחני. המשמעות השנייה היא תפילה חזקה או חתירה למשהו, כמו לעתור לבג"ץ.

מה תו הזיהוי של שלישיית עתר?

"בשנים האחרונות במיוחד חשוב לי להיות הרכב מקומי, לעסוק בתרבות ישראלית. אנחנו מנגנים יצירות של הרבה מלחינים ישראלים וגם בתכנית שננגן בפסטיבל פליציה בלומנטל יש מוזיקה מהאזור - שירים מסוריה ושירי משוררים מלבנון ביצירה של ציפי פליישר. בכל שנה נכתבת לנו יצירה חדשה שאותה אנחנו מנגנים גם בחו"ל, ואנחנו מנסים לנסח מענה לשאלה מהי מוזיקה ישראלית."

יש מענה?

"אנחנו חיים באחד המקומות המגוונים ביותר תרבותית למטר רבוע. לא יודע אם יש לזה אח ורע בעולם. כשאתה מסתובב בירושלים אתה שומע הכל - מוזיקה ערבית, מוזיקה יהודית, דתית, חילונית, מוזיקה של פאר התרבות הקלאסית האירופית שהביאו לכאן מהגרים לפני עשרות שנים וכל המיקס הזה הוא עושר אדיר, בלתי יתואר. לי בתור אמן נשאר לרקוח כל מיני מיקסים מעניינים, כמו הקונצרט שבו ננגן פיוטים של יהודי סוריה של המלחין הישראלי **יצחק ידיד**, שירי משוררים מסוריה ומלבנון של ציפי פליישר ורונדו קפריצ'יזו של **סן-סאנס**".

GIRL BUTTERFLY GIRL / ATAR TRIO / NOUR DAR...

ראשוני, בראשית, תנ"כי

תרחיב קצת על התכנית

"ראשית אני רוצה לדבר על המחזור 'נערה פרפר נערה' של ציפי פליישר, שהפכנו בתקופת הקורונה לפרויקט מרשים. בתקופת הסגרים צילמנו את הזמרת הנהדרת **נור דרוויש** באזור מערות קומראן. הקליפ היה לי בראש מאז שהתחלנו לעסוק ביצירה כי המילה 'מדבר' מזכרת בכל השירים. יש במחזור הזה משהו מאוד ראשוני, בראשית, תנ"כי. זו שפה יפהפייה. החלטתי לעשות את היצירה בשני נוסחים - שלישייה עם נור בערבית ושלישייה עם הזמר **גיא פלץ** בעברית. את שתי הגרסאות צילמנו והקלטנו, כשהקליפ עם גיא שעדיין נמצא בשלבי עריכה הוא וריאציה על המדבר שבו צולמה נור".

מה קסם לך במחזור הזה?

"ציפי פליישר היא מלחינה מיוחדת ומכיוון שהיא גם בלשנית, יש ביצירה חיבורים לכל הניואנסים של הסביבה שבה אנו חיים, שאותם אני אוהב. היא בחרה את הטקסטים האלה של משוררים לבנוניים והלחינה אותם לאנסמבל צנוע של חליל בכמה גרסאות בשנת 1977. זו אחת היצירות המצליחות שלה שבוצעה בהרבה מקומות בחו"ל, והקהל בכל מקום אהב אותה. היה לי ברור שאני רוצה לקחת את היצירה כפרויקט, היא ממש מזמינה עיבוד להרכב שלנו. זה מאפשר לנו כאמנים לנהל דיאלוגים גם במקום שבו הפוליטיקה מציבה גבולות. הקרבה בין העברית והערבית שמצלצלת מן הטקסטים - זה מרגיש כמו משהו מאוד מקומי. כביכול זו מוזיקה מודרנית שחוברת לטקסטים ולאווירה של משהו קדום ביותר ושורשי מאוד ובעיני המחזור החד והתמציתי עם המוזיקה המאוד מדויקת הוא פשוט מעולה. יש קומפקטיות של דרמה בשיר בן שתי דקות.

"זה אחד הפרויקטים החשובים שעבדנו עליהם בשנה האחרונה. הופענו עם היצירה בהולנד והתגובות היו מאוד מעניינות. כמובן שצריך לתווך יצירה כמו זאת, אז לצד העברית והערבית יש גרסה גם באנגלית. אני תמיד קורא את הטקסטים של השירים וזה גם חלק ממה שאני עושה. הקונצרטים שלנו תמיד מונחים, כדי להנגיש את היצירה לקהל. הראיתי את הקליפ לחברים ביום העצמאות והם אמרו שהם חשו בעוצמה למרות שלא הבינו מילה".

נור דרויש, צילום: חיים ברבלט

דובדבן שהקהל יאהב

והיצירות האחרות בתכנית?

"את הטריז של יצחק ידיד לכינור ערבי, בס ופסנתר ביצענו רבות על הבמות בעבר וצירפנו אותו לתכנית הזאת כי יש בו חיבור טבעי למחזור של ציפי פליישר. ידיד משלב פיוטים של יהודי סוריה וכתובה מקורית שיש לה שפה של ג'אז ושל מוזיקה עכשווית ובעיני גם היא מאוד מקומית וישראלית. היצירה כתובה באופן סיפורי האופייני לידיד ומתקבלת מעין אגדה מוזיקלית. אפשר למצוא ביצועים שלנו לשתי היצירות האלה ביוטיוב.

"המבוא ורונדו קפריצ'יזו של סן-סאנס הוא עוד דובדבן שהקהל יאהב. מדובר בקפריזה מוזיקלית של ממש והנושא הקפריזי קיים בשתי היצירות האחרות. זו חגיגה של וירטואוזיות כנרית מהנה מאוד לנגנים ולקהל, שהוקדשה לכנר פבלו סרסטה ובוצעה על ידו בבכורה ב-1867. את הגרסה לכינור ופסנתר חיבר ז'ורז' ביצה ואני הוספתי לה תפקיד צ'לו חדש. הכנר והמלחין פבלו סרסטה ביקש מסן-סאנס שיכתוב לו 'יצירה חדשה שתהיה רעננה כמו האביב עצמו', והשאר היסטוריה.

"מעניין לציין שסרסטה עצמו היה אחד הכנרים החשובים הראשונים בהיסטוריה שזכה להקליט באופן מסחרי, ובעצם זוהי נקודה מופלאה בהיסטוריה של מעבר אל העולם המוקלט, שהגיע בתקופת הקורונה לשיא שבו מוזיקה נצרכה רק כהקלטות על ידי הקהל."

עופר שלי, צילום מסך מתוך יוטיוב

קונצרט שלישיית עתר יתקיים ביום שבת, 22 במאי 2021 בשעה 17:00, אולם ירושלמי. פסטיבל פליציה בלומנטל יתקיים בין התאריכים 20-22 במאי, במרכז סוזן דלל בתל אביב. מחירים 80-60 ₪.

[להזמנת כרטיסים](#)

[למועדי מופעים <](#)

תאריך יצירה: 11/05/2021

כתבות נוספות

[חגיגת סוף שבוע מוזיקלי בסוזן דלל](#)